

Advocat Klingberg contra Mesterknægt Michael Fox, 1805

Vestindiske sager i Højesteret

Transskriberet af Jens Villumsen 2026

Landsoverretten, Landstinget, St. Croix, Domprotokol

<https://arkivalieronline.rigsarkivet.dk/da/billedviser?epid=20297344#303800,62188001>

[opslag 86]

Anno 1805 Onsdagen den 2^{den} Januarij blev inden Ste Croixes extra Landstings-Rett afsagt følgende Dom
N° 30/1804 Prokurator Friderichsen som befalet Sagfører paa Justitiens Vegne

contra

Michael Fox ved sin beskikkede Defensor Prokurator Poppe

I det den fremlagte Byetings-Act vedhæftede Foged-Forhør Pagina 3 har William Carty anklaget Michael Fox som den der havde tilføjet ham de Vunder og Saar, som han efter Foged-Forhøret og den samme vedhæftede Doctor-Attest, befandt at have. Denne Declaration har Carty afgivet paa en Tiid da hans Liv saavel Doctor Attest som efter hans egen Formeening vide Foged-Forhøret Pagina 5, var i yderste Fare.

Han har og ved samme krævet Gud til Vidne paa at han taledede Sandhed og tilføjet at intet kunde bevæge ham til at paadigte Fox nogen Forbrydelse da han formodentlig laae paa sit Døds-Leje.

Negerne Cudjoe, Samuel, Simon og Prince have eensstemmig, vide Foged-Forhøret fra pag 10 til 16 og Criminel-Forhøret pag: 12 og 13, forklaret at de saae Michael Fox begaae Overfaldet Qvæstionis paa William Carty. – Vel kan disses Forklaringer [opslag 87] i Følge Slave-Reglementet af 3^{die} Februarj 1755 ikke komme Fox til Skade, men naar man tager i Betragtning at deres Forklaringer, uagtet de særskilte ere afhørte, ere fuldkommen overeensstemmende, at Carty paa den Tiid de først afgave deres Forklaringer laae dødelig syg, altsaa ikke hverken ved Løvter eller Trudsler, kan formodes at have bevæget dem til at tale Usandhed, det desuden er tvende blanke Mænd og ikke blank Mand og Nogen de vidnede om, saa synes deres Udsigender i det mindste at bestyrke den Formodning der allerede er opvakt, mod Fox. – Hertil kommer at Fox selv i Criminel-Forhøret pag 16 har sagt at han den Morgen overfaldet skete har talt med Negeren James om den Fornærmelse Carty havde begaaet imod hans Neger og sagt at han maatte vide at da Carty var en slem Naboe, ville han gjøre ham Giengield og være det samme af hvilken Declaration fremlyses, en haard og hevngierrig Tænkemaade. – Det afhørte Vidne Doctor Johnson forklarer og i det af Defensor optagne Forhør pag: 15 til 2^{den} Qvæstion at han har hørt Fox bekiendt som noget passioneret og hengiven til Klammerie, og til 3^{die} Qvæstion aanseer at Fox paa Grund af sine Affecter og stor Passion kan være farlig for dem han faaer noget udestaaende med.

Af den Criminel-Forhøret vedhæftede Udskrivt af Christianstæds Jurisdictions Politie-Protokoll sees tillige at Michael Fox under 2^{den} Junij 1802 har været indkaldt til en Politie-Rett i Anledning af en imod ham indkommen Klage over at han skulle have overfaldet Mesterknægt Nielsen paa en Alfarvej. – Af de deri afhørte tyende Deponentere Lars Donses og Mathias Aargaards Forklaringer synes og at fremlyse en til Slagsmaal og Klammerie hengiven Tænkemaade hos tiltalte Fox. – Dennes Forklaring om bemeldte Affaire i Foged-Forhøret pag: 7 til 9 Qvæstion er og noget modstridene og urimelig da han siger at Nielsen var nødt til at bede ham Omforladelse for sin Klage, men at han selv /:sc: Fox:/ betaler Omkostningerne, efter at han var retourneret fra America. – Da de William Carty biebragte Slag deels ere anbragte ham paa saadanne Deelee af Legemet, hvor de snarest maatte ventes at foraarsage hans Død og deels har været tildeelt ham i en meget høj Grad, hvilket saavel Foged-Forhøret som Doctorernes Attest udviser, saa maae Gierningsmanden antages at have havt hans Død til Hensigt, og kun ved tilfældige Omstændigheder er bleven forhindret i sammes Opnaaelse. – I Følge det her anførte kan denne Rett ikke være enig i den afsagte Underrets Dom, men aanseer at Danske Lovs 6-6-15 og 6-9-15 med Grund her kan anvendes; Thi kiendes for Rett:

Naar tiltalte Michael Fox inden 3de Solemærker efter denne Doms lovlige Forkyndelse og efter foregaaende lovlig Indstevning til Actor, inden sit Værneting med sin corporlige Eed benægter ikke at have begaaet det paa William Carty den 15de October 1804 forøvede Overfald, bør han for Actors videre Tiltale i denne Sag frie at være, og Land-Kassen betaler i saa Fald de paa denne Sag, hans Arrest, Underholdning og Varetægt medgangne Omkostninger efter af Øvrigheden approberet Regning, men drister han sig ikke til

Falbe. Arrestanten Mesterknægt Michael Fox tiltales for voldsomt Overfald paa en anden Mesterknægt William Carty. - Anledningen til Sagens Anlæg var, at Carty d 15de October f: A: blev paa en Vej voldsomt overfaldet, og saaledes mishandlet med Saar i Hovedet etc: at at han maatte af nogle Negre bæres hiem, og efter den fremlagte Doct^s Attest kom i en Tilstand, da der stod Fare for hans Liv. – Carty sigtede i denne Tilstand Fox som den, der havde overfaldet ham, men denne har stedse, under det optagne Forhør, nægtet saadant. – Foruden at Carty nu stedse i denne sin Forfatning in...erede sin Sigtelse, have de andre og endeel Negere, hvoriblandt 3, som ere døbte, afgivet en meget omstændelig Forklaring. Cudjoe og Samuel, begge døbte Negre: 1 sige: at da Carty kom ridende fløj Fox frem og slog ham med en svær Stok i Hovedet m: m:.. Dette maatte udgjøre fuldt Beviis, naar Dommeren ej med Kiendelse af 13 November 1804 havde nægtet at tage disse Negre i Eed til hvilken Kiendelse ieg troer han var uberettiget. – Skulle han have Ret til at nægte Negrene at admitteres til Eeds Aflæg, da maatte det være enten paa Grund af de positive Love eller fordi de efter Tingenes Natur ej burde afhøres. – Hvad 1ste angaaer da seer man ikke at Landets almindelige Lov nægter Negerne Ret til at vidne, og de Danske ejede dog allerede 4671 /:altsaa førend samme udkom:/ Øen Sct Thomas, ligesom der og allered 1680 er udkommet en Forordning om Negerhandelen. – Man anfører Neger Slave Reglementet af 3^{die} Februarj 1755 af F 3^{die}, hvis 25 § siger: at ingen Slave maa bruges som Vidne i civile eller criminelle Sager, og fremdeles: at de ingenlunde maae bruges til at gjøre Formodning eller bestyrke noget Beviis" – men ieg kand ingenlunde antage dette som en gieldende Lov for Vestindien, naar hensees til, at Oecon: og Comm: Collegiet har indstillet /:og som af Kongen tilligemed Reglementet er approberet:/ om det ej burde overlades Gouverneuren at bestemme, hvorvidt Reglementet, fra den 10de §, burde publiceres og tillægges Lovs Kraft, og det ved Pro Memoria til Justitiarius i Højeste Ret af 25de Maj 1805 er communiceret fra det [opslag 170] Danske Cancellie: "at det fra vedkommende Collegium er samme bekiendtgiort "det Slave Reglement ej med Publication har erholdt Lovkraft i Vestindien". – Hvad 2./ angaaer: at Tingens Natur skulle medføre at Slaver ej bør kunne høres som Vidner – da erindrer man især deres Afhængighed af Herrerne, som noget der skulle gjøre dem inhabiles; men, uden at tale om, at han i nærværende Sag er den største Sandsynlighed for at deres Udsigende medfører Sandhed, saa haves dem jo desuden de samme Exceptioner mod Slaverne som Vidner, hvilket 1-13-16 giver imod Tyende m: Fl:, og det bliver da Dommerens Sag at veje, hvorvidt de som Vidner kand blive at reflectere eller ej. – Indvender man at Slaven mangler Oplysning, da hviler dette som en Bebrejdelse mod Herren, der maaskee af en lav Vindesygge lader dem leve i Uvidenhed. – Siger man: det er farligt for den blanke, da viser nærværende Sag netop et modsadt Tilfælde; thi det er aabenbar til Præjudice for den blanke, som er overfalden, om man nægter dem at beEdige deres Forklaringer. Sagen bør efter min Formening hiemvises til Foretagelse ved Byetinget, for at de Negre, der bekiende sig til den Christelige Religion Eedelig kand blive afhørte. – Det er af alle Data højst sandsynligt at Fox er skyldig, og han maa tilskrive sig selv, at han med sin Benægtelse har forlænget Arresten. – Ved Straffens Bestemmelse i sin Tid vil den længste Tid han har været arresteret, vel og blive taget i Betragtning. – Jeg finder det derimod ej passende, saaledes som er paastaaet, at hiemvise Sagen paa Underdommerens Bekostning, da det vel kand undskyldes, at han ikke rettere har vidst, end at Reglementet var publiceret. – Processualia findes lovlige i Sagen.

Conclud: De ergangne Domme og Byefogdens Kiendelse af 13de November 1804 tilsidesættes; hvorimod denne Sag hiemvises til nye Foretagelse og Paakiendelse ved Byetinget, efter at de Deponentere, som ere Negere og bekiende sig til den christelige Religion, for Retten Eedelig ere afhørte. –

Rafn. Uagtet ieg tilstaaer det er for Lovgiveren et problematisk Tilfælde at afgjøre, om Negrene bør admitteres til Vidnesbyrds Aflæggelse eller ej; troer ieg dog, at der paa Grund af den paaberaabte Toldkammerets Skrivelse til Cancelliet, der bestemt siger: at Slave Reglementet ej er publiceret, ikke er andet at gjøre, end at admittere bemeldte Slave til Eeds Aflæg. – Derimod maae man vel begynde Concl: med at tilsidesætte Byefogdens Kiendelse og derefter Kiende Dommene til Efterretn. – Jeg begynde eller som Concl; saaledes:

Byefogdens Kiendelse af 13de November 1804 tilsidesættes og bør de derefter afsagte Domme uefterrettelige at være, hvorimod etc. som Falbe.

A: Müller.

Brorson.

Thestrup.

ligeledes

Graah.

Levetzau.

Feddersen. – Formener at man maae antage Slave-Reglementet som er giældende Lov i Vestindien forsaavidt den omtalte 25de § angaaer. – Det er af Kongen confirmeret og udgivet som Lov – og det som derfor skulle gjøre det vanskeligt, er at Forestillingen som fulgte til Kongen med Slave-Reglementet, indeholder, at nogle Poster ej skulle publiceres, med mindre General Gouverneuren fandt det passende, men seer man til hvilke disse ere, da er det egentl: den 17, 18, 19 og 20 – hvorimod den 25 efter min Formening maae regnes blandt de, som det paalaae Gouverneuren at publicere. – Naar General Toldkammeret derfor siger: "at dette Reglement slet ikke er publiceret, da maa dette være en Irring. – Jeg erindrere flere Sager tilforn, hvor dette Reglement er paaberaabt og taget til Følge i Højesteret. – Man kan af Reglementet see, hvad Kongens Villie er i denne Henseende, og det bør saa meget meere tages til Regel, som nærværende Sag er criminel. – Det ville og være af yderste Consequence at statuere, at Slaverne kunne admittes til Vidnesbyrds Aflæg, da deels deres liden Cultur, deels Herrernes Magt over dem, ville foraarsage, at der idelig fremstod falske Vidner, og at der blev den største Usikkerhed paa Ejendommen. – Hiemviisning bør derfor, efter min Formening ej finde Sted, deels fordi Slaver ej maae føres, deels fordi deres Vidnesbyrd efter Regl: ingen jurid: Virkning kand have. – Henseer man nu til hvorledes Sagen staaer qvood factum, da er her vel tilveiebragt stor Formodning, men ikke beviis; thi den Sigtedes egen Forklaring kand blot blive probatio semiplena major efter 6-6-15, som skeet paa en Tid da Lægerne erklærede ham i Livsfare. – Sp: bliver derfor blot: Skal Eed paalægges Fox, eller skal han frifindes for videre Tiltale? – Til det første kunne der vel være Grund efter 6-6-15 etz. og at, da den som blev overfaldet, ikke er død, kand MeenEed ej rimeligen befrygtes, hvor der blot kand blive Qvæst: om nogle Volds- og andre Bøder – dog vælger ieg heller at frifinde ham for videre Tiltale, især da saadant i et lignende Tilfælde er antaget af Højesteret i en d 8de April sidst mod en Willum Ellefsen Berge paadømt Sag. – I denne havde St. O Retten paalagt Eed – ieg var af samme Formening, men Pluraliteten antog det modsatte. – Desuden kand hans lange Arrest vel og være tilstrækkelig til at afsone det. – Jeg [opslag 171] proponerer en nye Concl:, da Underrettsdommeren ej har tillagt Andet videre i sin Concl; thi

Conclud: Michael Fox bør for Actors videre Tiltale i denne Sag fri at være, dog saaledes at han betaler de af Actionen lovlig flydende Omkostninger. –

Sporon. I det væsentlige enig med Feddersen, men troer, hvad Concl: angaaer, han ikke bør frifindes for videre Tiltale, hvorimod ieg stadfæster Landstingsdommen, naar samme stricte følger Lovens Bud i 6-9-15 og paalægger Eed; derimod er ieg ikke enig i det andet Alternativ, siden det er oplyst, at Carty ikke er død; hvorimod Fox, i Mangel af Eeds Aflæg, bør bøde Voldsbøder og desuden 3rd 6 Lod Sølv, thi

Conclud: Landstingsdommen bør ved Magt at satende, dog saaledes at Michael Fox, i Tilfælde at han ei aflægger den idømte Eed, bør bøde 3rd 6 Lod Sølv og desuden sine Voldsbøder 3rd 40 Lod Sølv; samt at han i begge betaler de af Actionen lovl: flydende Omkostnin:.. –

Holtermann. som Feddersen.

Jacobi. – Den som skal vidne maa ikke blot være re., men persona – dette viser 1-13-5. – Til den første Klasse høre Slaverne og det er derfor, saavel med Hensyn hertil som det øvrige releverede, betænkeligt med en Højeste Rets Dom at statuere de til Eed kand admittes. – En anden Sag bliver det, hvorvidt, efter skeet Indberetning og nøjere Overlæg med General Gouverneuren, Regjeringen maaskee maatte finde det passende, under visse Indskrænkninger at tillade saadant. – Her maae ieg concl: mod Sporon, undtagen at ieg troer Fox, istæden for 3rd 6 Lod Sølv, bør efter 6-7-9 bøde 3rd 9 Lod Sølv, da Carty netop er mishandlet saaledes, at han blev trælbaaren. – Med denne Forandr: concl: som Sporon – dog kunne man vel lige saa kort gjøre en nye Concl: saaledes: Naar M: Fox med sin Eed benægter, at han ikke har begaaet det paa W: Carty forøvede Overfald, bør han for Actors videre Tiltale etc.

Colbiørnsen. Qvæstionen i Formen fortæner en alvorl: Discussion da det synes mørk, hvorvidt Reglementet er publice juris. – Men saalænge det sørgelige Slaverie skal vedblive kand man dog ej betragte ham som Borger, uden at underkiende Slaveriet, og man ville træde Lovgiverens Virkekreds for nær, om man, med Hensyn til Slavens politiske Stilling, ville antage at han kunne være Vidne, omendskiønt han vist nok med Hensyn til den indvortes Moralitet, ofte er langt meere skikket hertil end hans fri Herre. – At antage det modsatte kunne have de farligste Følger; thi Slave staaer ej alene under en Herre, men denne have under

sig en Mesteknægt og denne igien en Underknægt – og under alle disses vilkaarlige Behandling staaer Slaven. – Det staaer til enhver af dem med Karrepidsken i Haanden, at sige: ieg piner dig til Døden, dersom du ej vidner i Faveur af mig og hvad Værn var der da for Uskyldigheden, naar Trusler og Mishandling til enhver Tid kunne fremskaffe falske Vidner.

Gaaer man til Reglementet, da kand ieg ej antage andet, end at det er publiceret, in specie den 25 §. – Flere Gange har man her for Rettem fundet det allegeret i Acter m: m:. – I Oeconomie- og Commerce-Collegie Forestilling, som ledsagede Reglementet til Kongen d 3^{die} Febr 1755 hvilken det blot om den 17, 18, 19 og 20 §§ "at det skulle overlades Gouverneurens nærmere Overvejende disse i fornødent Tilfælde at forandre". – Derimod hedder det om de andre: "at de skulle publiceres, med mindre Gouverneuren, som i Henseende til Applicationen af Straffene, maatte finde noget at forandre; thi da bliver kuns det at publicere som han finder uanstødeligt" – Dette passer sig nu ej paa 25 § og ieg maae derfor antage denne at være publiceret, hvoraf følger: at Kiendelsen af 13de November er rigtig – Man erindrer vel: at Dommeren kunne taget dem i Eed og siden overlade det til Retterne, hvorvidt deres Forklaringer burde komme i Betragtning; men seer man til Slutningen af 25 § "at de maae ingenlunde bruges til at giøre Formodning eller at bestyrke noget Beviis, da indseer ieg ikke, hvorfor Dommeren skulle tage dem i Eed, naar det var uden Virkning. – I Henseende til Sagen selv, da er her probatio semiplena major; thi Carty bærer ej allene corpus delicti paa sig, men denne sigter Fox paa Dødesengen, og derfor er ieg i det væsentlige enig med Sporon; blot tilføjende: at Carty, som beskadiget, nødvendig maa have resarictionem damni, hvilken tilstrækkelig bør gives ham for den tilføjede Vold, efter uvillige Mænds Skjøn. – Jeg foreslaaer følgende

Conclud: Naar Michael Fox aflægger den i Landstingsdommen foreskrevne Benægtelses-Eed, bør han for Actors videre Tiltale i denne Sag fri at være; men trøster han sig ikke til saadan Eed at aflægge, bør han bøde 3rd 40 Lod Sølv og 3rd 9 Lod Sølv; samt give William Carty Erstatning for den ham tilføjede Fornærmelse og Skade, efter uvillige Mænds Sigende. – I begge Tilfælde bør han betale de af Actionen lovlig flydende Omkostninger. –

Levetzau, Graah og Rafn gik over til Feddersens Concl: - Thestrup og A: Müller gik over til Justitiiarii Concl: - Jacobi og Sporon ligeledes. –

[opslag 172]

Derefter blev afsagt denne Dom:

Naar Michael Fox aflægger den i Landstingsdommen foreskrevne Benægtelses-Eed, bør han for Actors videre Tiltale i denne Sag fri at være; men trøster han sig ikke til saadan Eed at aflægge, bør han bøde 3rd 40 og 3rd 9 Lod Sølv; samt give William Carty Erstatning for den ham tilføjede Fornærmelse og Skade, efter uvillige Mænds Sigende. – I begge Tilfælde bør han betale de af Actionen lovlig flydende Omkostninger. –